

Talousarvion laadintaohjeet vuoden 2023 talousarvioksi

Kunnanhallitus 08.08.2022 § 121
123/02.02.00/2022

Kuntalaki edellyttää, että valtuusto hyväksyy vuoden 2023 loppuun mennessä kunnalle vuoden 2023 talousarvion. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma vuosille 2023–2025.

Kustavin kunnan hallintosäännön 8 luvun 33 §:n mukaan kunnanhallitus hyväksyy suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet. Toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa. Valtuusto hyväksyy talousarviossa toimielimelle sitovat tehtäväkohtaiset toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa talousarvioon brutto- tai nettomääräisenä.

Kuntalaki 110 § edellyttää, että talousarvio- ja suunnitelma laaditaan siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Kuntalain mukaisesti taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Talousarvion laadinnan lähtökohtana on Kustavin kunnan vuonna 2016 hyväksytty kuntastrategia sekä mahdollisuuksien mukaan laadittavana olevan uuden kuntastrategian linjaukset. Lautakuntien talousarvioesityksissä määritellään ne konkreettiset tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit, joilla lautakunnan valitsema strategiset tavoitteet saavutetaan.

Lautakuntien on käsiteltävä taloussuunnitelmaehdotuksensa syyskuun loppuun mennessä.

Lautakuntien on käsiteltävä taloussuunnitelmaehdotuksensa syyskuun loppuun mennessä. Alustavan ehdotuksen mukaan kunnanhallituksen ehdotus talousarvioksi käsitellään kunnanhallituksessa 7.11.2022 ja valtuustossa 14.11.2022. Kunnan tulee ilmoittaa Verohallinnolle vuoden 2023 kiinteistöveroprosentit viimeistään 17.11.2022.

Vuoden 2023 kunnallisveroprosentti lasketaan sote-uudistuksen vuoksi suoraan kaavalla. Kustavin kunnan kunnallisveroprosentti vuodelle 2023 on 5,36 %.

Sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen siirtyessä hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta, niiden tuottamisesta kunnalle aiheutuvia menoja vastaava määrä kunnan verotuloista ja valtionosuuksista siirtyy hyvinvointialueelle. Tämä yhdessä ennakoitavissa olevan korkokulujen nousun kanssa vähentää kunnan taloudellista liikkumavaraa tulevaisuudessa.

Kuntatalouden tilanne vuoden 2023 osalta onkin hyvin poikkeuksellinen sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtyessä hyvinvointialueelle. Uudistuksen vaikutukset kuntatalouteen kohdistuvat erityisesti käyttötaloustulojen ja -menojen tason ja rakenteen muuttumiseen. Kuntien jo tekemät ja uudet investoinnit tulee kattaa

aiempaa pienemmillä tuloilla, minkä seurauksena ennakoidaan lainamäärien kasvavan.

Hyvinvointialueuudistuksessa kunnallisveroprosenttia leikataan 12,64 %-yksikköä vuodesta 2022. Kuntaliiton valtakunnallisten ennusteiden mukaan kuntatalouden toimintatulot laskevat vuonna 2022. Kuntatalouden toimintakate heikkenee vuonna 2022 noin 4,5 prosenttia vuoteen 2021 verrattuna. Verotulot ennakoidaan kasvavat vuonna 2023 aiempien verohäntien vuoksi. Vuonna 2024 verotulojen ennakoidaan laskevan. Kuntatalousohjelmassa ennakoitu kuntien toimintamenojen kasvu on vuonna 2022 1,8 % ja vuonna 2023 lasku noin 54 % (hyvinvointialueelle siirtyvien menojen vaikutuksesta). Toimintamenojen kasvun ennakoidaan olevan vuosina 2024–2026 keskimäärin 2,3 %.

Kustavin kunnan taloustilanne

Kustavin kunta on vuodesta 2006 lähtien tehnyt ylijäämäisiä tilinpäätöksiä. Vuoden 2021 tilinpäätös muodostui 3.243 euroa ylijäämäiseksi. Kunnan lainamäärä väheni, koska uutta lainaa investointien toteuttamiseksi ei jouduttu ottamaan. Lainakanta per asukas oli vuoden 2021 lopussa 2.124 euroa. Kunnan taseessa oli edellisinä vuosina kertynyttä kumulatiivista ylijäämää n. 3.730.000 euroa.

Talousarvion laadintaohjetta valmisteltaessa vuoden 2022 toteumat näyttävät tilinpäätösennusteen 6/2022 perusteella suhteellisen positiivisilta, joskin poistojen määrä vaikuttaisi olevan arvioitu liian pieneksi ja sijaisten palkkakulujen ylittyvän.

Talousarvion 2023 laadinnassa huomioitavaa

Talousarvioesityksen tulee sisältää lautakunnan asettamien tavoitteiden edellyttämät, mahdollisimman realistisesti arvioidut määrärahat. Muutokset palvelutarpeessa ja yleisessä kustannuskehityksessä on otettava huomioon. Määrärahojen mahdollisten vähennysten tulee perustua konkreettisiin, mahdollisimman yksityiskohtaisiin suunnitelmiin siitä, miten taloudellisenä tavoitteena (raamina) määritelty ylijäämäinentilinpäätös vuodelle 2023 saavutetaan.

Lisäksi talousarvion laadinnassa on huomioitava seuraavaa:

1. Talousarvion laadinnan tavoitteena on ylijäämäinen tilinpäätös myös vuodelle 2023. Lähtökohta kehykselle on vuoden 2022 talousarvion tehtäväalueiden hallintokunnittain yhteenlasketut toimintakatteet lisättynä enintään todellisia palkkamenojen ja kustannustason nousua vastaavilla korotuksilla. Arvioinnissa voidaan käyttää Kuntaliiton ajantasaisia ennusteita. Menojen lisäyksiä vastaan on suunniteltava konkreettisia toimia menosäästöiksi tai tulojen lisäyksiksi.
2. Toimialojen on käytävä läpi taloudellisten säästöjen aikaansaamiseksi mahdollisuudet yhteistyön lisäämisestä, henkilöstöjärjestelyistä, taksojen ja maksujen tarkistuksista ja palveluverkon mahdollisista muutoksista.
3. Määrärahaesitykset on perusteltava kirjallisesti talousarviossa tai tarvittaessa erilliselle liitteelle riittävän yksityiskohtaisesti, jotta talousarvion lopullinen valmistelu ja päätöksenteko helpottuisi.

4. Toimialat tekevät yksityiskohtaiset esityksensä talousarviosta ja toiminnallisista tavoitteista sekä niitä vastaavista tarpeellista mittareista ja suoritteiden määristä.
5. Palkkamäärärahat arvioidaan palkkaliitteen perusteella huomioiden työehtosopimusten yleiskorotukset. Työnantajan sosiaaliturvamaksuihin ja eläkevakuutusmaksuihin varataan tarvittava prosenttiosuus. Määräaikaisten, sijaisten ja erilliskorvausten palkkamäärärahavaraukset tehdään toimialoilla.
6. Merkittävät kalustohankinnat tulee yksilöidä siten, että tavanomaiset kaluston hankinnat määritellään käyttötalouteen, mutta hankinnan arvon ylittäessä 6.000 euroa se käsitellään investointina. Samaan käyttötarkoitukseen tehtävistä hankinnat tulee mahdollisuuksien mukaan suunnitella investointeina.
7. Investointien kohdentuminen ja raami käsitellään syksyllä. Investoinneista laaditaan erittelyt talousarviokirjaan. Uusista investointikohteista on laadittava yksityiskohtainen ja kattava selvitys sekä vaikutusten arviointi. Investointeja suunniteltaessa on otettava huomioon myös investoinnin vaikutukset käyttötalouteen.

Esittelijä vs. kunnanjohtaja Rauno Peltola

Kunnanjohtajan päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä talousarvio- ja suunnitelmaehdotuksen 2023-2025 laadintaohjeet.

Kunnanhallituksen päätös Hyväksyttiin yksimielisesti.

Täytäntöönpano Lautakunnat ja toimialajohtajat